

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak
torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje
za celo leto 14 K, za pol leta 7 K;
za četrt leta 3.50 K, mesečno 1.20 K.
za Nemčijo za pol leta 7.90, za četrt
leta 4 K; za Ameriko za pol leta
9.50 K za četrt leta 4.80 K

Posredna številka 10 v.

Reklamacije so poštne prose.
Nefrankirana pisma se ne spro-
jemajo. Rokopisi se ne vračajo.
Inserati: Enostopna peti-vrstica
(širina 88 mm) za enkrat 20 vin.
večkrat po dogovoru.

10. štev.

V Ljubljani, v torek, dne 24. januarja 1910.

Leto XIII

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo.
«Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave
naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravištvo
«Rdečega Prapora», Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

Zvišanje naklade na pivo.

Klerikalci v kranjskem deželni zboru nameravajo kar po tistem utihotapiti v deželni proračun določbo, ki je za prebivalstvo velikega pomena. Zvišati hočejo deželno naklado na pivo, ki znaša sedaj 2 K, na 4 K, toraj za 100 odstotkov. Nikjer na svetu ni navada, da se izvršujejo tako važne izpremembe brez javne diskuzije. Pri nas pa so klerikalci, ki imajo na razpolago celo šumo časopisov, ves čas molčali o svojem namenu in kolikor so le mogli, so zavajali javno mnenje na druga pota, da se ne bi mogel pripraviti odpor proti takemu atentatu na uboge ljudske žepe. Finančni odsek je že sklenil omenjeno zvišanje in ker imajo v plenarni zbornici klerikalci večino, kakor v odseku, je nedvomno, da imajo popolnoma resen namen, brezobzirno izpeljati to zvišanje.

Ta reforma, ki je nova obremenitev ljudstva z indirektnim davkom, se obsoja samaposebi in se ne da na noben način opravičiti. Da je ljudstvu zvišanje take indirektna davščine do skrajnosti antipatično, je pokazalo zadnje veliko gibanje proti podraženju piva pred dvema leti. Prebivalstvo čuti, da so vse take nakane naperjene proti njemu in tudi klerikalnega načrta ne bo sodila drugače.

Poznavajoči farizejstvo klerikalcev, si približno lahko mislimo, kako bodo pobožnjaki opravičevali svoj namen, če se naženejo v zagato. Izgovarjali se bodo seveda enkrat s slabim finančnim stanjem dežele, drugič pa bodo primarširali s „pijančevanjem“. In prav lahko je mogoče, da je bilo zadnje govorenje dr. Kreka o abstinenca le nekaka priprava za njegov naskok v finančnem odseku.

Klerikalni izgovori pa ne veljajo. Da imajo vse dežele svoje križe s financami, nam je že davno znano; toda tega je kriva popolnoma zgrešena finančna podlaga v državi, v deželi in vsled tega tudi v občinah. Ljudske množice ne morejo biti odgovorne za slabo gospodarstvo dežele, ki se je prav za te množice najmanj brigala, pač pa jim je nalagala bremen, kolikor je le mogla. Kaj pa je doslej kranjski deželni zbor s svojim deželnim odborom storil resnega za saniranje financ. Tudi takrat, ko je bil Bilinski šklicar svojo znano enketo zaradi tega predmeta, nismo slišali nobene resne besede za demokratično finančno reformo.

Finančni položaj ne bo resno okreval, dokler se ne ohrabijo „merodajni“ faktorji v državi in v deželi tako, da bodo vzeli denar tam, kjer ga je. Dober učinek je pričakovati le od take finančne reforme, ki vzame za podlago progresivno naraščajoč dohodninski davek, ki je majhen za manjše dohodke, večji in večji pa za velike dohodke.

Zlasti pa se morajo z vso odločnostjo odklanjati vse indirektna davščina, ki znatno obremenjujejo ljudske množice, bogatašev se pa komaj dotikajo. Kdor ima 100.000 kron letnih dohodkov, ne bo niti vedel, če mu zaračuni natak v njegovi fini restavraciji vrček piva za par vinarjev dražje. Toda delavcu, ki mora voditi račune za vsak vinar, ne more biti tako podraženje vseeno.

Popolnoma šepav je tudi izgovor z „abstinenca“. Kdor ima z ljudstvom količjak opraviti, ve že davno, da se s podraženjem pijač nič ne opravi proti pitju. Sicer pa dajejo klerikalci sami dovolj argumentov za to, da nimajo z zvišanjem pivnega davka nobenih protialkoholnih namenov. Prav pred kratkim se je kranjski deželni zbor baval s predlogom, ki je protestiral proti razširjenju davka na vino. Če bi katoliški gospodje mislili, da se s podraženjem pijač omeji pijančevanje, tedaj bi morali pač po taki logiki podražiti vse pijače, toraj tudi vino. Toda vino ne sme postati dražje. Že zato ne, ker pravijo, da bi to škodovalo vinogradnikom, ki bi prodali manj vina, torej ker bi se po njihovem mnenju manj pilo. Klerikalci so torej zato, da bi se pilo več vina. Kje ostane abstinenca?

Seveda smo tudi proti podraženju vina z davkom, ker bi tudi to obremenjevalo ljudske množice. Iz enakih razlogov se pa mora protestirati tudi proti podraženju piva.

Da so klerikalci hoteli izvesti stvar kolikor mogoče za kulisami, je najboljši dokaz, da nimajo čiste vesti. Spoznali so, da se giblje ljudstvo po drugih deželah, pa se boje, da bi tudi njim padla „demokratična“ krinka z obraza.

Upamo, da izpregovori ljudstvo tudi pri nas, dokler še ni prepozno.

Ljubljanski proračun.

Občinski proračun, ki ga je ljubljanski magistrat predložil občinskemu svetu z nasvetom, da se zviša občinska doklada od 25 na 35 odstotkov, obsega sledeče postavke:

A. Redna potrebščina:

I. Uprava vobče. Potrebščina znaša 399.424 K (funkcijske pristojbine 10.080 K, plače uradnikom 164.769 K, redarstvo 96.635 K, plače slugam 20.859 K, deputati in dr. 13.290 K, nagrade in podpore 3600 K pokojnine, milostine i. t. d. 43.467 K, pisarniške in uradniške potrebščine 25.426 K, potni stroški 2975 K, patrolje 600 K, oskrbovanje jetnikov 770 K, upravni stroški 1830 K, dispozicijski fond 3000 K, telefon 881 K, prevažanje jetnikov in odgoncev ter priprava za gasilno društvo 4000 K, članarina avstrijskim posredovalnicam za delo in službe 40 K, vrtnarstvo in gozdarstvo 7192 K); pokritje pa znaša 20.815 K. Nedostatek znaša torej 378.609 K.

II. Uprava mestne imovine. Potrebščina znaša 61.611 K (davki poslopij in zemljišč, vzdrževanje poslopij i. t. d.); pokritja pa je 1.094.944 K (najemnine od poslopij in zemljišč, vrednostni papirji, razni prebitki i. t. d.). Prebitek znaša torej 1.033.333 K.

III. Ceste, ulice, trgi in sprehajališča. Potrebščina 134.942 K (poprava in vzdrževanje, čiščenje mesta, razsvetljava mesta); pokritje pa 76.611 K. Primanjkljaj znaša 58.431 K.

IV. Zdravstvene in blagotvorne zadeve. Potrebščina za zdravstvo znaša 38.340 K (plače 21.708 K, ljudska kopel 8026 K, razno 8606 K); stroški za blagotvorne zadeve pa znašajo 93.598 K, (ustanove 4000 K, »Zatiseje« 8000 K, podpore in prispevki 81.598 K). Stroški skupaj 131.938 K; pokritja pa je 9660 K. Primanjkljaj znaša torej 122.278 K.

V. Šolstvo, znanost in umetnost. Potrebščina: 155.159 K, (ljudsko šolstvo 49.470 K, razna učilišča — realka, obrtna nadaljevalnica, umetno-obrtna šola, licej — 79.819 K, razni stroški 25.870 K, in sicer med drugim »Glasbeni Ma-

tici« 3000 K, »Narodni šoli« 400 K, »Dramatičnemu društvu« 12.000 K, »Filharmonische Gesellschaft« 400 K, »Družbi sv. Cirila in Metoda« 1500 K, »Radogoj« 700 K, »Slovenskemu planinskemu društvu« 600 K, trgovski šoli 1000 K, trgovski gremijalni šoli 500 K, »Mladiki« 1000 K); pokritje znaša 33.538 K (ukovina, prispevki dežele, ministrstva i. t. d., najemnine, obresti raznih obligacij). Primanjkljaja je torej 121.621 K.

VI. Vojaška nastanitev. Potrebščina: 2380 K; pokritje 3756 K. Prebitek 1376 K.

VII. Raznoterosti. Potrebščina: 6260 K; pokritje 852 K. Primanjkljaj 5408 K.

B. Izredna potrebščina.

Skupno znaša izredna potrebščina 331.917 kron.

V tej svoti so sledeče postavke: Amortiziranje in obrestovanje posojil 148.675 K, za olupševalne namene 3000 K, »Slov. Filharmoniji« 20.000 K, 6. rok kupnine za ljubljanski grad 10.000 K, 6. rok prispevka za zgradbo »Učit. konvikta« 500 K, za povzdigo tujkega prometa 4000 K, »Simon Gregorčičevi knjižnici in čitalnici« 3000 K, 2. rok prispevka »Merkurju« za zgradbo društvenega doma 500 K, nakup umetnin za umetniško galerijo 2000 K, za most čez Ljubljano od Prul na Opekarko cesto 10.000, za samoslovenske ulične tablice 8350 K, »Domovini« 1000 K, ravnatelju slovenskega gledališča za 9 mesecev 3560 K, kranjskemu oddelku lovske razstave na Dunaju 500 K, »Družbi sv. Cirila in Metoda« 1. delež za obrambni sklad 200 K, podpora »Dramatičnemu društvu« 14.000 K, »Gasilnemu in reševalnemu društvu« izredna podpora 500 K.

Z zvišanjem občinskih doklad od 25 na 35 odstotkov bi bil deflaktivni rezultat proračunskega načrta sledeči:

Redna potrebščina	891.714 K
Izredna potrebščina	331.917 K
Skupna potrebščina	1.223.631 K
Pokritje	1.240.076 K
Prebitek	16.445 K

Finančni odsek je sam predlagal nekatere izpremembe. Pri poglavju »Splošna uprava« se nekaterim uradnikom in uradnicam plače zvišajo ter znašajo skupno 165.992 K. Tudi pri točki »redarstvo« se zviša končna številka, in sicer na 100.731 K. Pokritje se zviša vsled 3% prispevka od plač na 21.185 K, ker znaša torej potrebščina sedaj 404.743 K, je nedostatek 383.558 K.

V tivolskem gradu se zviša stanarina za 20 odstotkov.

Pri »Upravi mestne imovine« kritizira poročevalec gospodarstvo v mestnih gozdih in predlaga, naj se skliče anketa za razpravo tega vprašanja. Nadalje predlaga ob. sv. Likozar, da naj se kosnja na mestnih travnikih oddaja po javni dražbi, česar doslej ni bilo. Oboje se je sprejelo.

Pri III. poglavju o »Cestah, trgih, sprehajališčih« je bilo precej debate in kritike, ki je napravila župana dokaj nervoznega. Posebno ljubljansko blato in razsvetljava je bila na tapetu. Dr. Triller je predlagal resolucijo, naj se za to najame posojilo, ki bi se amortiziralo v 30 do 40 letih. Postavka za električno razsvetljavo se je zvišala za 2000 K.

Mestnemu fiziku dr. Kraju se je podelil naslov zdravstvenega svetnika in vsled tega zvišala plača.

Podpora za «Ljudsko kuhinjo», ki je proračunjena s 100 K, se črta. Ta «Ljudska kuhinja» je sedaj v klerikalnih rokah. Dijaki kuhinji «Domovina» se dovoli 1000 K podpore.

Salezijanskemu zavodu na Rakovniku se dovoli 50 K prispevka. O šolstvu je bilo predloženih in sprejetih več resolucij večalimaj nacionalnega značaja.

Subvencija 400 K za nemško filharmonično društvo se črta, «Slov. plan. društvu» se zviša subvencija na 1000 K; črta se podpora «Mladiki» 1000 K, ker je ta zavod prevzela občina v svojo oskrbo; vpostavita se prispevka: «Prosveti» 200 K in obrtnemu društvu 400 K. Potrebščina znaša torej 25.470 K. — Glede «Glasbene Matice» želi občinski svetnik Röthel, naj bi ta zavod žrtvoval kakih 500 do 600 K za to, da se izobrazijo kak domači glasbeniki. Tudi želi, naj bi se pravila izpremenila tako, da bi bil v odboru tudi zastopnik mestne občine.

Čuvajema na Gradu se zviša plača na 1560 K.

Pri izredni potrebščini se zviša prispevek za nakup umetnin na 4000 K; nadalje se dovoli 3000 K za «socialne tečaje» (?) in 2000 za gnojenje travnikov.

Po vseh sprejetih izpremembah bi bil končni rezultat proračuna sledeči:

Redna potrebščina	905.178 K
Izredna potrebščina	347.329 »
Skupna potrebščina	1.252.507 K
Redno pokritje	785.550 »
Primanjkljaj	466.957 K

Na to se je razpravljalo o zvišanju doklad. Porečevalec je predlagal, naj se pobira od vseh v Ljubljani predpisanih davkov izjemno osebno dohodarino 35 odstotkov doklad. To bi znašalo na leto 493.074 kron, tako da bi se pokrili deficit in bi ostalo 6117 kron prebitka. Pri deželni odboru naj se naprosi dovoljenje za zvišanje doklad. To se je sprejelo.

Andrea Costa.

V Imoli je v sredo umrl italijanski poslanec sodrug Andrea Costa, najstarejši med roditelji italijanske socialne demokracije. Bil je že dolgo bolan in ob začetku leta se je poročalo, da je njegov položaj nevaren. Sedaj ga je smrt rešila težkih boletin.

Andrea Costa je bil med prvimi, ki so dali delavskemu gibanju v Italiji pravo smer. Ko se je po drugih evropskih deželah že močno razširjal socializem, so bili italijanski delavci še pod Mazzinijevim vplivom, čigar ideal je bila narodna republika. Mazziniju se ne more odrekati idealizma, toda njegov demokratizem je kazal mnogo deklamatoričnega in poznavanje razrednih nasproti mu je bilo tuje. Costa sam je stal v začetku v Mazzinijevem taboru, njegov politični učitelj pa je bil pravzaprav radikalni Bakunin. Dne 17. marca 1872 se je ustanovil Fascio operaio, prva večja delavska organizacija v Italiji, ki pa še ni imela razredne zavesti. Na drugem zboru te organizacije je bil Costa izvoljen za tajnika. Bil je jako bojevit in vsled tega je čisto užival «gostoljubnost» italijanskih ječ. Te prilike je porabil za temeljito studiranje socializma in tako je kmalu prišel na čelo socialističnemu gibanju. Pridobil si je velike zasluge za organizacijo stranke zlasti v Lombardiji in Romaniji; posebno je pripisati njemu, da se je delavstvo poglobilo v socializem, ga spoznalo in si pridobilo socialistično prepričanje.

Leta 1882 se je socialistična stranka v Italiji prvič udeležila političnih volitev in dne 29. novembra je bil Costa še z enim sodrugom izvoljen v italijanski parlament. Od tega časa je bil skoraj nepretrgoma član parlamenta, prva leta kot poslanec za Raveno, pozneje za Imolo. Zadnji čas je bil tudi podpredsednik parlamenta.

Med italijanskim delavstvom je bil Costa nenavadno priljubljen. Vsled udeležbe na mednarodnih kongresih in vsled svojih nastopov v parlamentu je bil dobro znan in čislam v internacionali. Kot njegovo največjo zaslugo smatrajo v Italiji njegovo neumorno delo za razširjanje socializma. Med italijanskim delavstvom je njegova smrt povzročila globoko žalost.

Delavske nesreče.

Porušena stavba. Charleroi (Francija), 22. januarja. Tukaj se je podrla nova, nedozidana hiša. 5 delavcev je mrtvih, 5 jih je težko poškodovanih.

Rudniška nesreča. Haussham (Nemčija) 22. januarja. V tukajšnjem rudokopu se je včeraj udrila jama in je zasulo dva delavca. Enemu se je ponoči posrečilo, da se je sam izkopal, za drugega nimajo upanja, da bi bil še živ.

Eksplodizija. Novi Jork, 22. januarja. Pri Fishkill Landing v državi Novi Jork se vrta predor za novi vodovod, ki ima služiti novojorskemu mestu. Vsled prezgodnje eksplozije dinamita je v tunelu ubilo 15 delavcev. Mrtva trupla so našli pod skalami popolnoma razmrčvarjena. Misli se, da se delavec ni imel gorčo bakljo v roki, spotaknil in tako povzročil eksplozijo.

Železniška nesreča. Toronto (Severna Amerika), 22. januarja. O železniški nesreči na progi Canadian Pacific prihajajo zelo pičle vesti. O polnoči se je javilo, da je nesreča zadela vlak na naspisu blizu Webbwooda, 37 milj od Sudbury Ontario. En voz je zgorel, drug voz se je deloma pogreznil v španski reki. Število mrličev se ceni na 30 do 40. Vsak čas se izve za imena novih ponesrečencev. Druga vest pravi, da je v enem vozu zgorelo več oseb. Pomožni vlaki s strežaji in zdravniki so odšli na mesto nesreče.

Politični odsevi.

* **Za avstrijsko turško trgovinsko pogodbo** je v Carigradu določena posebna komisija, da jo izdela.

* **V dolnjeavstrijskem deželnem zboru** je bila v petek velika polemika med krščanskimi socialisti in nemškimi nacionalci radi zakona Kolisko-Hofbauer. Dr. Gessmann je očital nemškim nacionalcem zahrbtnost in zvižčnost, ker so vložili ta predlog kar na svojo pest. Ostro je napadal posebno posl. Hofbaura.

* **Češki deželni zbor** so nameravali sklicati 1. februarja. Sedaj pa se poroča iz Prage, da ni gotovo, če bodo do tega dne pogajanja že končana, ker Čehi ne morejo ugoditi vsem zahtevam Nemcev. Deželni maršal bi rad dosegel, da se prihodnji teden snidejo načelniki vseh deželnozbornih strank h konferenci.

* **Nova ogrska vlada.** V radikalnih krogih hočejo na prvi seji ogrskega drž. zbora vložiti nezaupnico Khuenovi vladi. Če se to zgodi, je verjetno, da bo nezaupnica sprejeta s precejšno večino glasov. Ko je bil Khuen Hedervary prvič imenovan za ministrskega predsednika, pa je ostal v zbornici v manjšini, je takoj demisioniral. Tega pa sedaj gotovo ni pričakovati. Grof Khuen Hedervary je pripravljen, vladati tudi brez parlamenta. Mogoče je, da ga zdaj sploh še ne razpusti, temveč le odgodi in poizkusi, sestaviti novo vladno stranko. Za svojo nalogo smatra Khuen Hedervary predvsem poddržavljenje županjske uprave, ki je sedaj navidezno avtonomna, v resnici pa popolnoma feydsals. — Ustavna stranka je izdala izjavo, ki zavrača vse vesti, da bi se bilo sklenilo, odkloniti Khuen Hedervaryju proračun in ostale državne potrebsčine. Na seji izvrševalnega odbora se ni niti pojavila misel, da Khuenova vlada ne bi bila ustavna.

* **Zatvoritev črnogorske meje.** Pod pretvezo, da vlada v Črni gori živinska kuga, je zaprta promet črnogorska meja. Zvinna se sme uvažati iz Črne gore samo s posebnim dovoljenjem namestništva v Zadru. Na trgu v Kotoru ni vsled tega dobiti niti kokoši. Pomanjkanje mesa v Kotoru in v okolici je zelo občutno.

* **Ponižanje šolskega nadzorstva.** V salcburškem deželnem zboru so klerikalci vložili predlog, po katerem naj bi po celi deželi vsi člani krajnjih šolskih svetov dobili pravico, biti navzoči pri šolskem pouku. Poslanec sodrug Preussler je odločno protestiral, da se hoče vpeljati taka špijonaža v solah, kateri je pravi namem spraviti učitelje pod komando fajmoštrov in kaplanov. Klerikalna večina je sprejela predlog.

* **Hrvatska vlada** je dobila obvestilo, da hoče transatlantična prekomorska družba v Bremen s protestom izpolniti zahtevo barona Raucha, da se mora za vsakega izseljenca plačati 4 kroge zavarovalnine pri Kronfeldovi banki. Premajo trpe izseljenci.

* **Grof Khuen Hedervary** je obiskal Košuta in mu razkladal v celournem pogovoru svoje načrte za zasedanje državnega zbora. Košut ni nič tajil, da bo po njegovem mnenju zbornica z veliko večino sklenila nezaupnico načelniku nove vlade. Tudi z načelnikom klerikalne «Ljudske stranke» grofom Zichyjem in z Justhom je Khuen Hedervary konferiral.

* **Ogrski adretni odsek** je sklenil državnemu zboru predložiti adresu na kralja, v kateri se zahteva ustanovitev samostalne ogrske banke. Če pride v državnem zboru do glasovanja o adresi, dobi gotovo večino. Ni pa verjetno, da bo Khuen Hedervary čakal na tako glasovanje.

* **Srbaki princ Gjorgje** je z naredbo vojnega ministrstva kot poveljnik stoletnje poklican na službovanje pri 10. pešpolku Takovo v Milanovac. Gjorgje se baje noče pokoriti temu povelju in bo rajši odložil castniško saržo. Ta hip Gjorgje ni sposoben

za službo, ker si je pred kratkim porezal desno roko. Bil je že pri kralju, da bi ukazal preklic ministrskega povelja, toda doslej brez uspeha.

* **Proti poročnim volitvam.** V Fayence je imel Clemenceau govor, v katerem je bil sila patriotičen. Dejal je, da ne more dopustiti «boja proti domovini» in «razdiranja Francije», kar je še bolj kaznjivo kakor ravnanje proti republiki. Nasprotoval je poročnemu načinu volitev, češ, da je sedanji režim izvršil velike reforme na polju nauka in pravosodja.

* **Položaj na Grškem.** Časopisje priporoča, naj se skliče parlament in naj se v ta namen politične stranke pohotajo z vojaško ligo. Nekateri listi javljajo, da je sklenjeno pomiloščenje Typaldosa in njegovih tovarisev pod pogojem, da zapusti Typaldos za nekaj časa deželo.

* **Turški parlament.** Časopisje poroča, da palača Čiragan, v kateri je bil parlament, ni zgorela vsled eksplozije, temveč da so jo zažgali staroturški fanatiki. Bje imajo že dokaze za to.

* **V nemškem državnem zboru** so socialni demokratje vložili interpelacijo o rudarski stavki v Mannsfeldu in o porabi vojaštva proti stavkujočim. V interpelaciji se pravi, da so častniki in uradniki, ki so bili poslani v Mannfeld, kršili državne zakone. Minister Delbrück je odgovarjal, da so nemške države po članku 66 državne ustave upravičene, rabiti vojaštvo za policijske namene. (?) Vojaštvo se je poklicalo, ko je dne 21. julija tisočglavna množica, v kateri so bile pač tudi žene in otroci zakrivila velike izgrede v Hetsfeldtu. Konstatiralo se je — pravi minister — da je množica žalila za delo pripravljene delavce (?), pljuvala na oboje in pritiskala uradnike ob zid. — Vojni minister Heeringer je dejal: Vojaštvo je bilo poklicano od pristojnih oblasti. Vojaštvo poveljništvo nima preiskavati takega poziva. Naravno (?) je, da je vojaštvo vzelo s seboj strojne puške. Morala se je pozvati tudi kavalerija, da je bilo vojaštvo zmoglo za svojo službo. — Poslanec sodrug Singer je predlagal debato o teh odgovorih. Predlog se je sprejel.

* **Špansko ministrstvo** je imelo posvetovanje na katerem je vojni minister prečital brzojavna poročila generala Marine, iz katerih je (po ministrskih nazorih) razviden zaaten in zadovoljiv (?) uspeh vojne v Maroku. — Ministrski svet je dovolil za stavbo delavskih hiš več zemljišč. Nadalje se je posvetoval o proračunu in sklenil, izdelati davčno reformo, da bo neproduktivno bogastvo bolj obdavčeno na korist delavstva. (Besede so lepe, na dejanja je treba počakati.)

* **Glede na krščansko vprašanje** pošlje Turčija velesilam odgovor na noto od 11. decembra in bo zahtevala, da se vprašanje definitivno reši.

* **Angleške volitve.** Do nedelje večer so bili znani sledeči rezultati: Izvoljenih je 217 konservativcev, 184 liberalcev, 33 delavskih kandidatov in 67 nacionalistov.

* **V Barceloni** je bila velika demonstracija za pomiloščenje tistih oseb, ki so zaprte ali obsojene radi laških nemirov.

Dopisi.

Iz Podgora. V naši neposredni bližini ima tvrdka Rihter, Rittmeyer & Comp. svojo tovarno-predilnico. Razmere v tej predilnici so v nekaterih ozirih precej čudne. Ta tvrdka ima n. pr. svojo obrtno bolniško blagajno. Ako delavec zboli, ga tovarna skrbno nadzoruje, je-li se ravna točno po ukazih zdravnika. Ako se izve za najmanjši prestopok v tem oziru, mu je že ustavljena bolniščina. Taka skrb za delavce, ki so bolni, je naravnost pretirana. Saj delavec nikdar ni rad bolan! In če je bolan, se sam pobriga, kolikor mogoče, da se ozdravi! Če mu pa je bolniščina odvzeta, kam naj se pritoži? Na razsodišče bolniške blagajne, poročete. Popolnoma v redu. Toda kaj poročete, če vam povem, da ta blagajna, oziroma obratno vodstvo, do letos ni vedelo, kako naj se rešujejo take pritožbe? Ali so delavci v tej tovarni doslej bili tako zdravi, ali je tovarna tako skrbela za svoje delavce, da ni bilo treba takih pritožb? O, kaj še! Resnica je, da so razmere v tovarni, v njeni blagajni in med delavci tako zanemarjene, da nihče ne ve, da se ima pravico pritožiti na razsodišče, in da je letos moral goriški magistrat prisiliti vodstvo tovarne, da je bila neka taka pritožba sploh rešena! Nihče ni vedel, da mora obhajati v bolniški blagajni tudi razsodišče, in kakšen je njegov namen! Seveda je samoposebi umljivo, da je bila pritožba od razsodišča, v katerem nam niti ni znano, kdaj je bilo izvoljeno in od koga, zavrnjena, češ, dotični delavec se ni ravnal po navodilih zdravnika, kajti to so doznale poizvedbe? Špijoni, in sicer špijoni izmed tovarniških delavcev samih, so zatožili dotičnega delavca, ki se je pritožil na razsodišče, da je doma svoji ženi zacimil dva piskrala. Sramota! Mi se ne bi potikali mnogo nad tem, da je bila delavcem pritožba zavrnjena: to smo vedeli naprej. Ampak grdo je, da je med delavci tako malo zavednosti in solidarnosti, da si hodijo drug drugega ovajati in tožiti. Ako mislijo, da s tem pridobijo kakšno korist sebi, se zelo motijo; kajti korist se steka od tega ovadnustva le v fabrikantov žep. Delavci, kdaj izpregledate?

Nabrežina. Dne 16. t. m. se je vršil javen shod nabrežinskih kamnolomcev, katerega so se udeležili skoro vsi kamnolomci, katerih je bilo nad 390, čeravno se je shod vršil ob eni popoldne, tako da so morali vsi izgubiti popoldneva zaslužka. Na shodu je govoril sodr. Petejan iz Gorice, ki je v delgem govoru marisal položaj kamnolomcev v Nabrežini v zadnjem času. Dotaknil se je tudi splošnega političnega položaja v državi in deželi ter vzrokov današnje druginje. Pojasnil je pomen strokovne organizacije in potrebo izobrazbe. Nato se je vršila debata, v katero je poseglo več kamnolomcev, ki so se izjavljali za organizacijo. Nato se stavi predlog, da pristopijo vsi k organizaciji in sicer klesarji kot poseben oddelek. Predlog je bil enoglasno z navdušenjem sprejet. Končno se je izvolilo 10 zaupnikov, ki imajo nalogo pripraviti vse potrebno za organizacijo, da dobi v Nabrežini tisto moč, ki jo je že imela. Danes je od 300 klesarjev, ki delajo v Nabrežini, organiziranih 250 sedaj pridejo še kamnolomci. Le naprej!

Domače vesti.

— **Za ljubljanski volilni red** je sklenil ustavni odsek še nekatere izpremembe. Najvažnejša je ta, da se ima vpeljati tudi za občinske volitve volilna dolžnost. Naj se toraj kdo briga za občinsko upravo ali ne, naj ima kakšno politično mnenje ali ne, vseeno: Voliti moral! Pri dosedanjih volitvah se je opazovalo, da je naravnost ogromno število volilcev ostajalo doma. Klerikalci jih gotovo niso prištevali svoji stranki, sicer bi bili pač že kandidirali. Bili so toraj večinoma indiferentni volilci, ki se brigajo za občinske zadeve toliko, kolikor za lanski sneg. In zdaj bodo morali voliti. Indiferentizem bo morda celo odločeval pri volitvah! Kako mislijo klerikalci utemeljevati to gorostasno nezmišelnost, je seveda apokaliptična tajnost. Nekatere določbe bi bile pametne, če jih ne bi kvarila roparska pluraliteta. Da se ima voliti v nedeljo, je na vsak način odobravati. Ampak na nekaj so modri klerikalci vendar pozabili. Kako naj izvršuje volilno „dolžnost“, kdor bi jo rad izvrševal, pa je ne more radi službe? N. pr. železničarji? Teh je vsak dan veliko število zadržanih. Kako smešna postane volilna dolžnost, če se tolikim volilcem ne da prilike niti za volilno pravico? — Nasprotno je pa slabo znamenje za avtonomističen čut klerikalcev, da hočejo verificiranje mandatov, ki je doslej pripadalo občinskemu svetu, izročiti deželni vladi. — Dopolnilne volitve se imajo odpraviti. Vsi občinski svetniki se volijo na tri leta, a za vsakega svetovalca se voli tudi namestnik, ki nastopi takoj njegovo mesto, če bi se svetovalcev mandat pred tremi leti kakorkoli izpraznil. — Ženske — seveda le davkoplačevalke — volijo na posebnem volišču. Ako je ženska volilka zadržana, sme pooblastiti drugo žensko. — Pametno je, da hočejo vpeljati kuverte za glasovnice.

— **Ljudska kopelj v Ljubljani** ima po sklepu občinskega sveta biti po zimi odprta od 8. zjutraj do 1. popoldne in od 3. popoldne do 7. zvečer.

— **Kranjski deželni zbor** ima danes sejo. Na dnevnem redu so med drugimi tudi sledeče točke: Preosnova ces. kr. rudniške ljudske šole v Idriji v splošno javno ljudsko šolo; ustanovitev samostojne krajne občine Sora v političnem okraju kranjskem; deželni prispevek za uravnavo Save med kresniškimi Poljanami in Ribicami; pobiranje dosedanje doklade od najemščin v Ljubljani; pomožna akcija za nakup krmil vsled suše; poročilo šolskega odseka o načrtu organizacijskega statuta za slovensko trgovsko šolo v Ljubljani; proračun normalno-šolskega zaklada za leto 1910; proračun 4% deželnega posojila za leto 1910 i. t. d.

— **Finančni odsek kranjskega dežel. zbora** je določil skupne izdatke s 4.890.368 K. Kar pa nekatere posebej dovoljeni izdatki še niso všteti, bo skupna potreba presegala 5 milijonov. Za pokritje je sklenila večina po predlogu dr. Kreka, da naj ostanejo deželne doklade neizpremenjene, samostojna naklada na pivo naj se zviša od 2 K na 4 K., deficit, ki ni majhen, naj pa se pokrije iz deželnih fondov.

— **Ljubljanski občinski svet** je imel v četrtek izredno dolgo sejo, na kateri se je nadaljeval dnevni red s torkove seje. Začela se je ob 6. popoldne je trajala skoraj do 11. zvečer. Glavni predmet je proračun, o katerem je poročal obč. svetnik Milohnoja.

Proračunjena potreba znaša 1.252.507 K rednega pokritja je pa le 785.550 K

torej bi bilo deficita 466.957 K

Da se pokrije primanjkljaj, se je sklenilo zvišati občinske doklade za 10 odstotkov, t. j. od 25 na 35 odstotkov. Če se izvrši to zvišanje, bi pokritje po poročilu presegalo potrebo za 6717 kron. Debata je bila zelo obsirna in mestoma zelo živahna. Sklenilo se je mnogo resolucij, o katerih govorimo na drugem mestu. Zvišati se ima pasji davek od 8 na 20 kron. Dr. Triller se je zavzemal za zvišanje davka na žganje in teoretiziralo se je tudi o davku na narasčanje nepokritninske vrednosti.

— **Oj joj, 30.000 članov šteje krščansko-socialna zveza na Kranjskem!** Od kdaj pa? Po-

roča nam to sicer «Slovenec», a mi mu ne verujemo. Pa če klerikalci seštevajo vse bratovščine in devištarstvo, štejejo se tiste, ki so že kdovekdaj pristopili in izstopili zopet, pa jih še ne bodo našli toliko. Vzemimo pa, da je to resnica, proti kateri «Slovenec» nikoli ne greši, ga pa mi prav odkritosrčno vprašamo, zakaj «Slovenec» molči o izdajstvu glede občinske volilne reforme za Kranjsko in za Ljubljano. Naj ne pove delavstvu, da bi mu lahko dala Slovenska ljudska stranka v občini mnogo pravic, če bi hotela, naj pove «Slovenec» tem 30.000 delavcem in delavkam, da bodo zakoni, ki jih namerava sklepati klerikalna stranka, zaslužili slovensko delavstvo tako, da mu dolgo ne bo mogoče priti do nikakršnih pravic v občini. «Slovenec» naj pove temu delavstvu, da se boji enakopravnega delavca, zato išče, kako bi omejil njegove pravice, pove naj «Slovenec», da uganja njegova stranka protidelavsko politiko, na delavskih shodih pa lahko trdi nasprotno, ker se ta masa ne briga za politiko, ker nima ne vpogleda vanjo ne razuma zanjo. Če bi klerikalci povedali to, kar delajo proti delavstvu, kako so mu neodkritosrčni, potem bi krščansko-socialna zveza, dasi nje člani ne umevajo politike, izmed delavstva ne štela niti enega člana.

— **Po labodski dolini na Koroškem** so imeli «lepo» navado, da so o Veliki noči tudi po noči pokali z moznarji. Deželna vlada je izdala lani v septembru naredbo, s katero se prepoveduje pokanje s topiči od 9. zvečer do 6. zjutraj. Ta pametna prepoved je pa silno razkačila koroške klerikalce in pobožni krščansko-socialni poslanec Krampl vložil predlog, ki zahteva, da se prekliče ta prepoved. Klerikalni poslanec Walcher je priznal, da se gode pri tem streljanju neareče. Ampak — pravi njegova modrost pri vsakem podjetju se lahko zgode nesreče, ako so ljudje nerodni. Tudi že trdil, da je to streljanje stara šega. Kdo ve, morda sega še v tiste čase, ko so pokristjanili Koroško, ko sploh še ni bilo smodnika? Klerikalci bi že znali trditi kaj takega; saj so bili tudi pri ustvaritvi sveta navzoči. Deželni predsednik baron Hein je naglašal, da se je prepovedalo le nočno streljanje, to pa ni stara šega, ampak grda razvada. Bolniške uprave so se čisto pritoževale, da nimajo bolniki po noči miru. Lahko bi se še povedalo, da se gode pač tudi pri drugih podjetjih nesreče, ampak naloga zakonodajcev in poklicanih organov je, da jih omeje, kolikor je le mogoče. In končno pojde menda še klerikalcem v glavo, da je n. pr. med železnico in veliko nočnim pokanjem precej razlike. Poslanec sodrug Eich je tudi opozarjal, da se navadno nadlegujejo ljudje, od katerih se zahtevajo prispevki za streljanje in potem je prva skrb strelcev, da prinese «štefan» zganja s seboj. Tako se res godi.

— **Planinke so v nevarnosti**, pravi štajerski deželni odbor in predlaga zato deželnemu zboru načrt zakona, ki določa v glavnem sledeče: 1. Tiganje in izdiranje planinskih cvetk s koreninami je prepovedano. 2. Dovolj se izdiranje s koreninami samo v znanstveno namene; mora se pa za to dobiti od politične oblasti posebno dovoljenje. 3. Prestopki se kaznujejo z denarno globo do 50 kron ali pa z zaporom do 5 dni.

— **Ustrelil se je v nedeljo**, t. j. 16. t. m. okoli devetih zvečer v celjski vojašnici pešpolka št. 87. poddesetnik Fr. Drevenšek. Nasli so ga ustreljenega v stranišču zraven okna. Puško je imel nabasano z ostrim patvonom ter si jo je tako pripravil, da je s privezanim naramnikom na petelcna s pomočjo noge si zaglal kroglo naravnost skozi srce, vsled česar je bil seveda takoj mrtev. Takoj, ko je bil najden, spravilo se ga je v vojaško mrtvašnico. Vzrok samomora še ni znan, vendar je soditi, da si je vzel življenje zaradi neprimerne življenja: komaj pred enim tednom je prišel namreč z garnizijskega zapora v Mariboru. Ustreljenec je doma nekje v radgonski okolici.

— **Goriška «Soča»** je zopet začela napovedovati bojkot odvetniški pisarni dr. Tume. Njena argumentacija je ta, da z denarjem, ki ga zasluži od naprednjakov, pobija naprednjake. Imenitna bi bila argumentacija, če ne bi bila tako smešna. Apropos: Odkdaj pa odklanja Gabršček v svojih mnogoštevilnih podjetjih denar, ki ne prihaja iz liberalnih rok?

— **Smešna N. D. O. čenčari** v svojem lističu, da je sodrug Petejan pripeljal na neki shod v Podmelec železničarje iz Gorice s seboj. Lažnjivec prav dobro ve, da je prišel sodrug Petejan sam iz Gorice in le od sv. Lucije sta prišla dva sodruga. Nasprotno so pa narodnjakovci pripeljali s seboj: Dva iz Trsta, dva iz Gorice in dvanaest iz Kanala. Kaj to pomeni, se bo razumelo, če povemo, da je bilo vseh udeležencev na „sijajnem“ shodu — 29. Ko so volili svoj odbor, so morali izvoliti štiri nenavzoče, ker na shodu niso imeli dovolj domačih kandidatov. O tem pa lažnjivi kljukec rajši molči.

— **Mednarodni ples** prirede združene strokovne organizacije v Gorici v soboto, 5. februarja v veliki dvorani hotela „Central“. Natančnejši spored se naznani pozneje. Vstopnina za moške 1 krono, za ženske 50 vin. Vstopnice se dobe vsak dan v Delavskem Domu. Priporoča se delavcem, ki ljubijo zabavo, agitacijo za ta ples.

— **Državen prispevek za ljudske šole** zahteva predlog, ki ga je v štajerskem deželnem zboru vložil poslanec Riemelmoser. Po tem

predlogu naj bi država prispevala 50 odstotkov za ljudsko-šolske stroške. Bilo bi zelo umestno, če bi tudi drugi deželni zbori sklenili tako zahtevo, zakaj ljudsko šolstvo se ne bo rešilo sedanje zanemarjenosti, dokler ne bo morala država skrbeti zanj. In če ne bodo drezale dežele, ki so najbolj prizadete, se državna šolska uprava ne bo ganila, še manj pa državni finančni minister. Seveda se taka remedura ne da izvršiti brez državne finančne reforme. Pa tudi v tej točki so prizadete dežele, ki pa le rajše stokajo, kakor da bi storile resne korake.

— **Rimske starine.** V zadnjem času podirajo v Trstu veliko hiš in zidajo na njihovem mestu nove. Pri tem morajo včasih kopati zelo globoko, da pridejo do trdnega temelja. V globlini najdejo večkrat zanimive rimske starine. Nasli so sledove rimskih ulic. Dobili so tudi precej ilovnatih posod, vrčev in denarja s podobo starorimskega cesarja Trajana, ki je vladal komaj dobrih sto let po Kristusovem rojstvu.

— **Pod vlak se je vrgel** na državnem kolodvoru v Gorici prižigalec Jamšek, star okoli 60 let. Vlak ga je raztrgal in razmesaril. Jamšek je bil v službi goriske plinarne. Zadnje čase je bolehal ter bil v bolnišnici. Vzrok samomora je najbrže neozdravljiva bolezen.

— **Samomor vojaka.** V vojašnici na Velikem trgu v Gorici se je ustrelil 22 letni pešec Ivan Uršič, doma iz Ilirske Bistrice. Ustrelil se je, ker je bil bolan, a mu vojaški zdravnik tega ni hotel verjeti.

— **Svarilo pred izseljevanjem v Brazilijo.** — Od uradne strani prihaja informacija, da vzlic vsem svarilom izseljevanje v Brazilijo od l. 1908. vedno narašča. Zato se vnovič svari naše ljudstvo pred izseljevanjem v brazilijanske države, ker se dajejo ljudje zavajati od brezvestnih agentov. Le redki so izseljenci, ki dobivajo zadostnega zaslužka in mnogo teh izseljenških rodbin zapada največji bedi, ker se je gospodarska kriza, nastavša leta 1908, še poostрила. Državne oblasti so obnemogle sprico velikega navalav izseljencev. V nekaterih kolonijah je položaj izseljencev naravnost obupen. V nekaterih kolonijah je podnebje skrajno zdravju škodljivo, v nekaterih so hčere kolonistov izpostavljene največjim nevarnostim v naravnostnem pogledu. V državi Minas Gereas n. pr. so razmere take, da so v minolem letu tja došli avstrijski izseljenci kar ostavili vse svoje imetje in so bili veseli, da so sploh mogli zapustiti naselbino. Malo bolje je v drugih državah. Na gradbi železnice se z izseljenci jako grdo postopa, oskrba je zelo pomanjkljiva. Na podlagi vseh teh dejstev se svari od uradne strani pred izseljevanjem v Brazilijo ob sedanjih tamošnjih razmerah.

Shodi.

Lesnim delavcem v Ljubljani naznanjam, da namerevam drustveni shod ne bo v nedeljo 23. t. m., ampak v nedeljo 29. t. m. Vabim pa vse lesne delavce na ljudski shod, ki bo v nedeljo 23. t. m. v Mestnem domu. Iv. Tokan.

Umetnost in književnost.

Slovensko gledališče. V nedeljo zvečer je bil v slovenskem gledališču redek dogodek. Po dolgem presledku se je uprizorila nova drama in sicer dobra drama. Igralo se je poljsko delo Zapolske «Morala gospe Dulske». Premiera je bila skoraj v vsakem oziru na čast gledališču, nikakor pa na čast slavnemu občinstvu. V parternem stojišču, na galeriji, na balkonu je bilo še, še. Parterni sedeži so bili pa tako nezasedeni in v ložah so bile take vrzeli, da je čudež, če ne izgube igralci vse dobre volje. Enkrat je vendar treba povedati, da je to za velesposlovano ljubljansko občinstvo prav resničen skandal, če je ob deseti repriži kakršnekoli bedaste operete gledališče razprodano, pri vsaki drami pa tako prazno, da bi se človek zjokal. To je skandal in se ne sme prikrivati. Če nima ta slavna publika potrebe po umetniškem užitku, pa sploh ni treba gledališča. Tistemu okusu, ki se naslaja le ob kupletih in se navdušuje za lepa stegna, zadostuje vsak ting tangl. Čudno, da nima vsa ta gospoda prav nobenega občutka, kako žaljivo je tako ponašanje za umetnike, ki se trudijo in kažejo resno stremiljenje. Ob takih razmerah je vsaka beseda o narodni kulturi smardeča hinavščina. — Drama gospe Zapolske ima tupašam momente, ki bi se dali še izboljšati; toda take malenkosti so brezpomembne. V celoti je to krepko, odkritosrčno zelo dramatično delo, ki bi zaslužilo največjo pozornost. Seveda tista morala, ki jo po, stavlja na oder, ni doma le v hiši gospe Dulske, ampak je normalna morala današnje meščanske družbe. «V žepu denar, pred javnostjo pa le ne skandala!» In nalezljiva je — sin, ki bi se je rad otresel, pa že ve, da ne pojde, je njena izvrstna priča. V tej soparni atmosferi človeka kar osveži, ko zaloputne zapeljana dekla vrata za seboj, ko je povedala, kar si misli. Kdor ljubi resnico, naj si ogleda to izvrstno delo vsaj pri repriži. — Igralci so posvetili svojim ulogam vso ljubezen. Gospod Nučič, ki je imel prav težko nalogo, jo je rešil umetniško realistično, da je bilo veselje. Skoraj iznenadila nas je gospa Bukšekova. To je igralka, ki res raste s svojimi nalogami. Gospodična Kandlerjeva je igrala veselo; če ji ne bi jezik

delal še nekoliko težav, bi bilo vse dobro. Zlasti nam je ugajala ob koncu, ko se je v njeni duši dvignila kmečka moč. Gospodični Wintrowi bi le priporočili, da bi se potrudila govoriti nekoliko glasneje: tedaj se bo bolje spoznalo, da je inteligentna igralka. Gdčna. Danilova je glumila mlado, prežgodo zrela dekle; danes bi že glasno povedala, da ima talent, ki se lepo razvija. Njeno nasprotje v ulogi je dobro ustvarila ga. Iličičeva. Dober v svoji nemi ulogi je bil tudi gospod Molek. Upajmo, da ostane to delo na repertoarju.

Odbor skupine predilniških delavcev v Trstu sklicuje redni občni zbor te skupine na nedeljo dne 30. januarja 1910 v prostorih gostilne »Pri Pelerju« s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo funkcionarjev. 2. Volitev odbora. 3. Raznoterosti. Začetek točno ob 3. popoldne. Cenjeni člani se naprošajo, da se zborovanja polnoštevilno udeležijo. Odbor.

Zadnje vesti.

Nižjeavstrijski podmaršal. Dunaj, 24. januarja. Baron Karol Freudenthal je imenovan za namestnika nižjeavstrijskega deželnega maršala.

Iz dunajske nadškofije. Dunaj, 24. januarja. Iz okolice nadškofije in kardinala drja. Grusche se sliši, da zadnji čas ne more spati in da ima zelo nemirne noči. Za koadjutorja drja. Nagla se doslej ni stanovanja na Dunaju. Gruscha noče na svoje stare dni zmanjšati svojega stanovanja, dosedanjemu koadjutorju drju. Marschallu se pa ne more vzeti njegovo, ker mu gre kot prostu. Nagl torej še ne ve, kje pride pod streho.

Hrvatje in Khuen Hedervary. Budimpešta, 24. januarja. Člani hrvatsko-srbske koalicije so imeli tukaj v hotelu »Continental« konferenco, o kateri se je izdala sledeča izjava: Poslanci hrvatsko-srbske koalicije so imeli več ur konferenco s člani bivše hrvatske »narodne stranke« (madžarske) drjem. Tomašićem in drjem. Šumanovićem o vprašanju, če bi se mogla dobiti podlaga, na kateri se mogli zopet vpeljati normalni odnosaj in Hrvatskem. Pogajanje se nadaljuje.

Ogrski parlament. Budimpešta, 24. januarja. Danes ob 10. dopoldne se je otvorila seja ogrskega državnega zbora in sicer s hrupnimi skandali. Ko je vstopil Khuen Hedervary z ostalimi ministri v zbornico, so ga sprejeli Justhovi z burnim kričom. Klicali so: Ven s Khuenom! Na Hrvatsko naj gre! Cesarjih hlapcev ne maramo i. t. d. Hrupu so se pridružili nekateri Košutovci in klerikalci. Khuen je izročil predsedništvu reskript cesarja, o katerem se sklicuje državni zbor, ter reskript, s katerim se imenuje nova vlada. Ko je zapisnikar začel citati vladarjevo pismo, ki se začne z besedami: »Mi, Franc Jožef, cesar avstrijski«, so Justhovi vnovič začeli kričati: »Hlapec avstrijskega cesarja je Khuen. Ne maramo avstrijskih hlapcev!« Ko se je hrup polegal, se je citala znana adresa, ki zahteva ustanovitev samostojne ogrske banke s 1. januarjem 1911.

Angleške volitve. London, 24. januarja. Doslej je izvoljenih 251 konservativcev, 208 liberalcev, 35 delavskih kandidatov in 68 nacionalistov.

Streljanje na turško-bolgarski meji. Solun, 24. januarja. Pri hanu Parigoran so turške in bolgarske straže več ur streljali drugi na druge. Na turški strani sta dva moža ubita, trije pa ranjeni.

Bojkotirano meso. Novi Jork, 24. januarja. Bojkot mesa zaradi draginje se tudi po vzhodnih krajih Zedinjenih držav močno razširja. Med mesti, v katerih se bojkot izvaja, so tudi Novi Jork, Boston in Brooklyn.

Nemiri v Črni Gori. Belgrad, 21. januarja. Sem prihajajo poročila, da sta se plemena Jelinic in Ljubotina uprila ter napadla skladišča streliva. Unel se je boj z vojaki, ki so pregnali upornike, njih 27 ujeli in v okovih prignali v Cetinje.

Progoni na Ruskem. Peterburg, 24. januarja. Poutična policija je aretirala ves odbor socialno-demokratske stranke in odbornike mnogih socialno-demokratskih društev.

Gospodarski pregled.

Električna centrala pri Sv. Luciji. Uradni list razglasa, da je oddelek za elektriko banke Uniom vložil pri okr. glavarstvu v Tolminu dva načrta za vodne naprave v svrhu proizvodnje elektrike v industrijske namene; eden načrt se tiče vodne naprave ob Soči pri Sv. Luciji, drugi naprave ob Tolminki pri izlivu Zadlažce. Pri Sv. Luciji pod Slapom se zgradi jezinski zid; v Tolminu za letino se napelje voda po rovu iz Idrijice. Od tam gresta združeni vodi po 2400 m dolgem rovu ob desnem bregu Soče v zbirališče nad izlivom Usnika ter dalje po cesti v centralo ob izlivu potoka v Sočo. — Ob Tolminki bodo jezovi ob gornjem toku po desnem bregu Zadlažce do združitve obeh potokov. Iz skupnega zbirališča gre voda v centralo po cevih na levem bregu Tolminke in iz centralne zopet v Tolminko. Načrti so na vpogled pri glavarstvu v Tolminu. Komisijiska obravnava za zgradbo ob Soči bo 14. febr. t. l., za zgradbo ob Tolminki pa 16. februarja. Prizadete stranke

morajo ali prej ali pri obravnavi vložiti svoje ugovore.

Strokovni pregled.

Kovinarji, pozor! Ključavničarji firme Weibl v Ljubljani, Slomska cesta, stavkajo že šesti teden. Noben kovinar naj ne išče dela pri Weibelnu. Vsak naj se poprej informira v Strokovnem tajništvu v Ljubljani, Selenburgova ulica 6/II.

* **V tovarni glasovirjev** tvrdke Enrico Bremir v Trstu, ul. Giovanni Boccaccio, je izbruhnila stavka mizarjev vsled prevelikega izkoriščanja delavcev. Tvrdka išče sedaj povsod stavkokaze. Da jih v Ljubljani ne bo dobil, zato je poskrbljeno.

Raznoterosti.

† **Čas na Turškem.** Turki so doslej računali dnevni čas po vzhodu sonca. 15. t. m. pa je izdala vlada naredbo, da se ima odslej računati dnevni čas na evropski način in da se ima pisarniško delo po uradih uravnati po evropski uri. To vest potrjuje tudi mladoturška lista »Tanin« in »Dünya«.

† **Nov rekord v zraku.** Amerikanec Curtis je plul s svojim zrakoplovom eno uro, napravil je pri tem 90 km. Imel je zraven sebe pasajirja, 62 kg težkega poročnika. To se je zgodilo v Los Angeles.

† **Klerikalni deželnozborski poslanec** na Moravskem Ivan Vykorukal je razposlal za Božič na vsakega duhovnika pismo, katero pričbujejo sedaj listi in v katerem prosi denarne pomoči, češ, da je zapravlil s svojimi kandidatskimi shodi celo premoženje in da nima sedaj niti toliko, da bi lahko nadaljeval svojo mizarstvo obrt, ker je prodal celo orodje v večjo čast božjo kot najvnetejši bojevnik za sveto vero!

† **Med predstavo zblaznel.** V Pragi je zblaznel finančni tajnik Necasek med predstavo operete »Valček sen« v novem nemškem gledališču. Občinstva se je polastil velik strah, ki bi lahko imel velike posledice, da ga niso čuvaji koj odstranili na policijski komisariat, kjer je dognal zdravnik blaznost.

† **Millionarjeva hči in natak.** Nedavno se je poročala, da je utekla 17letna Roberta Janon iz Filadelfije s 46 letnim natakarnjem. Sedaj so jo dobili v Chicagu. Povedala je, zakaj je utekla. Doma ji je bilo presamotno, predolg čas. Pregovorila je sama natakarnja, naj jo spremlja na begu. Hotela sta se vkrcati v Evropo, toda ker ni hotel sprejeti njenega psička na ladjo, so ostali vsi trije, Roberta, psiček in natakarn, v Ameriki.

Svežo glav! Močne živce! Zdravo spanje! Nikakih prsnih in boleznih v vratu imamo, odkar rabimo Fellerjev fluid z zn. »Elsa« fluid, ker olajšuje bolečine, odstranjuje slabosti ter osveži. Tucat franko K 5.—. Ne poznamo želodčnih bolečin, krčev, spehovanja, pritiska v želodcu, odkar rabimo Fellerjeve odvajajoče rabarbar-pilule z zn. »Elsa«-pilule. 6 skatljic franko K 4.—. Dobi se pri E. V. Fellerju v Stubici, Elsin trg stev. 252 (Hrvatsko).

H. Sutfner

Ljubljana :: Mesni trg

razpošilja ure, zlatnino in srebrnino na vse kraje sveta, obrnite se zanesljivo na domačo slovensko trgovko. — Veliki novi cenik zastoni.

Novost: Ploščnata, tanka, prava nikelnasta Anker-Roskopf ura na 6 kamnov, pokrovi ostanejo vedno beli, prav natančno 36 ur idoča K 4.50. — Srebrne ure od 6 K naprej. — Večletno jamstvo. Ako blago ne ugaja, se denar vrne nazaj. — Veržice s slov. trakovi: nikelnasta K 1.20, srebrna K 5.—. 51

Vsi, ki se čutite trudne in slabotne,

ki hočete okrepiti svoje slabotno telo in pojačiti svoje pregnane in utrujene živce, ste nervozni, neodločni, bolelni in oslabei zaradi oslabljivih bolezni; vsem doječim materam, dojiljam in dojenčcem, če jih ne hranite z materinim mlekom, če hočete imeti čvrste in zdrave otroke, vsem tistim, ki pripravljamo živce utrjujoče, okrepujoče in kri tvoreče hranivo, ki se imenuje **Sladin**, t. j. doktorja pl. Trnkoczya sladni čaj. S sladinom se prihrani 50% na stroških v gospodinjstvu. Vse to dokazujejo tisoči izpričeval. En zavoj 1/4 kg velja 50 vinarjev. Po pošti najmanj pet zavojev. Glavna zaloga lekarna Trnkoczy, Ljubljana. 52—23

Kavarna
'Unione' v Trstu
ulica Caserma in Torre Blanca
se priporoča.

Močenje postelje 30—12
se jamčeno ozdravi takoj. Pojasnila brezplačno. Sporočiti je starost in spol. Tople zahvale. Zdravniško priporočeno.

Zavod „Sanitas“
Velburg P 348 (Bavarsko.)

Delavski žepni koledar

za leto 1910
je izšel.

Cena 80 vin., po pošti 10 vin. več.
Naročila in denar je poslati
Upravi „Rdečega Prapora“ v Ljubljani.

Častiti gospod
Gabrijel Piccoli
lekarnar
52—17
v Ljubljani.

Vašo tinkturo za želodec sem že vso z velikim uspehom porabil, katero iz srca priporočam v veliko korist vsaki družini ter se Vam iskreno zahvaljujem in prosim, blagovolite mi poslati še 24 stekleničic Vaše tinkture za želodec.

Z odličnim spoštovanjem
Josip Sterle
posestnik in premirani medvedji lovec v Koritnicah, pošta Knežak pri Št. Petru na Krasu.

Zagreb.

Kralj. hrv.-slav.-dal. dežel.-vlad.
skaz 31. jul. 1900: št. 3767.

Cenjenim gospodinjam

priporočamo najtopleje

pravi : Franckov: pridatek k kavi

kot najboljši kavni surogat,

izdelovan iz tozemskih surovin

v domači tovarni

Henr. Francka sinov

v Zagrebu.

Varstvena znamka.